ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1945

Vyhlásené: 31.08.1945 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

53.

Dekret presidenta republiky

ze dne 17. srpna 1945

o odčinění křivd československým veřejným zaměstnancům.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

§ 1.

Veřejným zaměstnancům, kteří v době nesvobody byli poškozeni na svých právech a nárocích ze služebního (pensijního) poměru pro politické chování své nebo jiných osob nebo pro osobní vlastnosti své nebo jiných osob nebo v souvislosti s politickými poměry, které nastaly za doby nesvobody, se poskytne odškodnění podle tohoto dekretu s účinností ode dne, kdy došlo ke škodě.

§ 2.

(1) Vyslovil-li soud nebo úřad nicotnost trestního rozsudku nebo nálezu nebo zrušil-li je podle čl. 9 a 10 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku, nebo byla-li rozhodnutí soudní nebo veřejné správy zrušena podle čl. 6 tohoto dekretu, má takový výrok, pokud jde o práva a nároky ze služebního (pensijního) poměru, účinky v tomto dekretu stanovené.

(2) O odčinění křivd podle tohoto dekretu může býti rozhodnuto i před zahájením (skončením) řízení podle čl. 6, 9 a 10 uvedeného ústavního dekretu, je-li již předem bezpečně prokázáno, že jsou splněny veškeré v § 1 pro odčinění křivd předepsané předpoklady.

(3) Jestliže podle výsledků řízení podle čl. 6, 9 a 10 uvedeného ústavního dekretu podmínky pro odčinění křivd podle tohoto dekretu nejsou splněny, pozbude rozhodnutí o odčinění křivd platnosti.

(4) Změní-li soud nebo úřad rozsudek (nález, rozhodnutí) podle čl. 6 a 9 uvedeného ústavního dekretu, poskytne se, jsou-li pro to u zaměstnance splněny všechny předpoklady stanovené tímto dekretem, přiměřené odškodnění podle tohoto dekretu tak, jako kdyby tento rozsudek (nález, rozhodnutí) nebyl vydán za doby nesvobody.

§ 3.

(1) Veřejnými zaměstnanci ve smyslu tohoto dekretu se rozumějí:

1. zaměstnanci v činné službě
   a) státu, svazků územní samosprávy, ostatních veřejnoprávních korporací a nadací;
   b) ústavů, podniků, fondů a zařízení, jež náležejí subjektům uvedeným pod písm. a) nebo jsou jimi spravovány;

c) pro něž platí zákon ze dne 24. června 1926, č. 104 Sb. (učitelský zákon);

2. poživatelé odpočivných (zaopatřovacích) platů a čekatelného, kteří jsou v pensijním zaopatření státu a ostatních korporací a subjektů uvedených pod č. 1,

3. osoby, které nespadají pod č. 1 a 2 jen proto, že byly propuštěny ze služeb nebo vyloučeny z pensijního zaopatření zaměstnavatelů uvedených pod č. 1 bez jakýchkoliv nároků na služební nebo odpočivné (zaopatřovací) platy nebo ze služeb vystoupily.

(2) Kde tento dekret užívá slova zaměstnanec (zaměstnanci), rozumějí se tím, pokud se z dekretu jinak nepodává, osoby podle odstavce 1 a pozůstalí po těchto osobách s nárokem na zaopatřovací platy. Při tom nerozhoduje, zda jde o služební (pracovní) poměr veřejnoprávní nebo soukromoprávní (smluvní).

§ 4.

(1) Politickým chováním ve smyslu § 1 jest rozuměti zejména veškeré počiny, jimiž zaměstnanec (jiná osoba) dal na jevo, že nesouhlasí s novým politickým uspořádáním, jestliže uprchl do ciziny, zdráhal se vykonati slib nebo uposlechnouti rozkazu k nastoupení služby mimo území býv. Protektorátu, nesložil vůbec nebo včas nebo s úspěchem zkoušku z německého jazyka, vyvíjel činnost označenou za nepřátelskou vůči Německu, příslušel k určité organisaci a byl za tuto nebo jinou politickou činnost disciplinárně nebo soudně potrestán, vzat do vazby nebo jinak zajištěn, nebo stíhán a pod.

(2) Zaměstnanci poškozenými pro osobní vlastnosti své neb jiných osob se rozumějí zaměstnanci židé nebo židovští míšenci nebo zaměstnanci žijící v manželství se židy nebo židovskými míšenci, zaměstnanci legionáři nebo příslušníci zednářských lóží a pod.

(3) V souvislosti s politickými poměry, které nastaly za doby nesvobody, byli poškozeni zaměstnanci, kteří byli stíháni z důvodů na jejich osobě (nebo jiných osobách) nezávislých, na př. v rámci odvetných nebo obdobných opatření, jako rukojmí, dále profesoři vysokých škol a vysokoškolští asistenti po uzavření českých vysokých škol a pod.

§ 5.

Ke škodám ve smyslu § 1 náležejí:

a) uložení pořádkového peněžitého trestu (pokuty); vyslovení důtky (obdobného disciplinárního, kárného trestu),

b) vyloučení nebo odepření postupu do vyšších stupňů služného (adjuta, denního platu, odměny a pod.),

c) zmenšení (snížení) služného (adjuta, denního platu, odměny a pod.), zkrácení, odepření nebo zastavení výplaty služebního platu (platu jemu odpovídajícího),

d) odklad ustanovení čekatele v definitivním poměru, na něž je právní nárok, přeřazení zaměstnance na služební místa nižší služební třídy (nižší zaměstnanecké skupiny),

e) přeložení (trvalé odvelení) na jiné služební místo v téže nebo jiné politické obci nebo převedení do jiného oboru veřejné služby, v obou případech pak s případným přeřaděním zaměstnance do nižší platové stupnice (stupnice funkčního služného) nebo do nižšího stupně služného (platu jemu odpovídajícího) nebo s případným snížením příslušejícího služebního platu,

f) propuštění, ztráta úřadu v důsledku soudního trestního řízení, přeložení na dovolenou s čekatelným, předčasné přeložení do výslužby z moci úřední nebo sice na vlastní žádost, jestliže z okolností, za nichž byla podána, lze souditi, že zaměstnanec byl k podání žádosti z důvodů uvedených v § 4 přinucen nebo aniž dovršil věkovou hranici platnou pro přeložení do výslužby z moci úřední, ji podal jen za tím účelem, aby nebyl nucen sloužiti zájmům německých okupantů, dále přeložení do výslužby z trestu s případným snížením odpočivných platů,

g) odnětí nebo snížení odpočivných (zaopatřovacích) platů, zkrácení jejich výplaty nebo jejich ztráta v důsledku soudního trestního odsouzení,

h) neuznání doby ztrávené v československých legiích za služební dobu a její úplné nebo částečné vyloučení při výměře odpočivných (zaopatřovacích) platů,

ch) jiné než pod písm. a) až h) uvedené újmy, které postihly zaměstnance.

§ 6.

(1) K odčinění škod (§ 5) provedou se tato opatření:

1. V případě podle písm. a) se vrátí zaplacená peněžitá částka (pokuta). Zápis trestu se vymaže z osobního výkazu (obdobného úředního záznamu) jako nicotný. To platí i o jiných disciplinárních (kárných) trestech, jimiž byl zaměstnanec poškozen ve smyslu § 5.

2. V případě podle písm. b) se vyměří služné (adjutum, denní plat, odměna a pod.), pokud se týče odpočivné (zaopatřovací) platy tak, jako kdyby k vyloučení nebo odepření platového postupu nebylo došlo.

3. v případě podle písm. c) určí se služné (adjutum, denní plat, odměna a pod.) znovu, pokud se týče vyměří se odpočivné (zaopatřovací) platy na podkladě nesnížené (nezkrácené) pensijní základny. Zkrácené (odepřené, zastavené) služební platy (platy odpovídající) se doplatí.

4. V případě podle písm. d) ustanoví se zaměstnanec v definitivním poměru, přeřazený zaměstnanec se zařadí, pokud se týče odpočivné (zaopatřovací) platy se vyměří tak, jako kdyby k těmto opatřením nebylo došlo.

5. V případě podle písm. e) nahradí se zaměstnanci výlohy spojené s přestěhováním a týž se přeloží zpět na původní nebo jiné rovnocenné služební místo. Zaměstnanec převedený do jiného oboru veřejné správy se převede zpět. O vojenských gážistech z povolání a déle sloužících platí ustanovení předchozích dvou vět jen, budou-li povoláni do vojenské činné služby. V ostatním platí obdobně ustanovení bodu č. 4.

6. V případech podle písm. f):

A. Zaměstnanec se přihlásí k nastoupení činné služby:

Je-li způsobilým ke službě zaměstnanec, který

aa) nedovršil do dvou měsíců po vyhlášení dekretu věkovou hranici platnou pro přeložení do výslužby bez průkazu nezpůsobilosti (po případě 60. rok věku, není-li účasten veřejného pensijního zaopatření),

bb) dovršil sice v uvedené době zmíněnou věkovou hranici, avšak nedosáhl ještě zákonného nároku na plné výslužné,

posuzuje se, pokud jde o jeho služební (pracovní) poměr a přísluší mu služební plat (plat jemu odpovídající) tak, jako kdyby k opatřením uvedeným pod písm. f) nebylo došlo.

B. Zaměstnanec se nepřihlásí k nastoupení činné služby.

Nepřihlásil-li se zaměstnanec k činné službě do 2 měsíců po vyhlášení tohoto dekretu, ačkoliv nejpozději v poslední dne této lhůty nedovršil ještě věkovou hranici platnou pro přeložení do výslužby bez průkazu nezpůsobilosti, obdrží odškodnění podle písm. A pouze do účinnosti tohoto dekretu. Po té době se má za to, že souhlasí s tím, aby na místě všech nároků vyplývajících ze služebního (pensijního) poměru pro něho a jeho příslušníky bylo mu poskytnuto odbytné ve výši dvojnásobku jeho pensijní základny.

C. Zaměstnanec se sice přihlásil k nastoupení činné služby, nebyl však uznán způsobilým ke službě, dovršil věkovou hranici, zemřel.

Zaměstnanec se posuzuje podle písm. A:

aa) do dne účinnosti dekretu, nebyl-li uznán způsobilým ke službě,

bb) do dne, v němž dosáhl zákonného nároku na plné výslužné, dovršil-li nejpozději do 2 měsíců ode dne vyhlášení dekretu věkovou hranici platnou pro přeložení do výslužby bez průkazu nezpůsobilosti,

cc) do dne úmrtí,

a od té doby pak příslušejí mu (pozůstalým po něm) bez zvláštního aktu o přeložení do výslužby pravidelné odpočivné (zaopatřovací) platy.

Zaměstnanec, jenž podle písm. bb) vstoupí do výslužby, může býti na vlastní žádost podle platných předpisů povolán do činné služby (reaktivován).

D. Zaměstnanec byl popraven, usmrcen, zemřel ve vazbě a pod.

Byl-li zaměstnanec popraven, usmrcen nebo zemřel-li ve vazbě (zajištění nebo v příčinné souvislosti s pracovním přikázáním - zasazením), pokud se týče po propuštění (zajištění), avšak předčasně v pravděpodobné příčinné souvislosti s vazbou (zajištěním nebo s pracovním přikázáním - zasazením), patří vdově od prvního dne měsíce následujícího po dni manželova úmrtí vdovská pense (zaopatřovací plat) ve výši 100 % jeho pensijní základny, ne však méně než 15 000 K. Vdově po poživateli odpočivného (zaopatřovacího) platu patří jako vdovská pense (zaopatřovací plat) v těchto případech odpočivný (zaopatřovací) plat, který příslušel jejímu manželovi. Vdově po zaměstnanci, který byl popraven, usmrcen, zemřel ve vazbě a pod. před 1. lednem 1944, t. j. přede dnem účinnosti platových novel č. 15 až 19/1944 Sb., přísluší od 1. ledna 1944 vdovská pense (zaopatřovací plat) ve výši 100 %ní pensijní základny podle sazeb uvedených platových novel.

7. V případě podle písm. g) se přiznají odpočivné (zaopatřovací) platy tak, jako kdyby k jejich ztrátě, odnětí nebo snížení, pokud se týče zkrácení jejich výplaty nebylo došlo.
8. V případě podle písm. h) se nově upraví nebo vyměří služební, pokud se týče odpočivné (zaopatřovací) platy, při čemž se doba ztrávená v československých legiích zhodnotí podle předpisů platných před 30. zářím 1938.
9. V případě podle písm. ch) se poskytne přiměřené odškodnění, při čemž se použije obdoby ustanovení bodu 1 až 8.

(2) U zaměstnanců nezvěstných je zastaviti služební, pokud se týče odpočivné platy koncem měsíce, v němž uplynuly dva roky od doby, kdy se stali nezvěstnými, leč že by měly býti tyto platy zastaveny již dříve z jiných zákonných důvodů. Po zastavení platů je osobám, jimž by příslušely po nezvěstném v případě jeho úmrtí zaopatřovací platy, pokud nebudou účastny vojenského nebo podobného zaopatření, vypláceti až do doby prohlášení za mrtva zálohu na tyto platy. Pokud u nezvěstných zaměstnanců již uplynula dvouroční lhůta uvedená v prvém odstavci, je služební (odpočivné) platy zastaviti koncem měsíce, v němž tento dekret nabude účinnosti.

(3) V případech uvedených v § 5, písm. f) a g) se započtou na odškodnění, jež se poskytne podle tohoto dekretu, veškeré příjmy plynoucí nebo poskytnuté z důvodu služebního poměru nebo se zřetelem na něj, jakož i příjmy ze soukromé výdělečné činnosti konané po odchodu z činné služby. Příjmy plynoucí z přikázání podle vládního nařízení ze dne 4. května 1942, č. 154 Sb., jímž se činí

některá opatření o řízení práce, se započítávají částkou přesahující částku 12.000 K ročně a šlo-li o přikázání mimo území býv. Protektorátu částkou přesahující částku 24.000 K ročně.

(4) V případech zvláštního zřetele hodných, zejména upadl-li zaměstnanec (jeho pozůstalí) do bídy, těžké nemoci nebo pozbyl-li způsobilosti k výdělku nebo jeví-li se to nutné v zájmu odstranění nesrovnalostí, pokud se týče tvrdostí, možno přiznati kromě odškodnění podle předchozích odstavců buď další jednorázové peněžité odškodnění nebo jiné vyšší odškodnění.

§ 7.

Přiznání odškodnění podle tohoto dekretu je vyloučeno, jestliže zaměstnanec pokud se týče ostatní oprávněné osoby nejsou v ohledu státní a národní spolehlivosti bezúhonní.

§ 8.

(1) Odškodnění se poskytne na písemnou nekolkovanou přihlášku, kterou nutno podati nejpozději do konce června 1946 u služebního úřadu příslušného podle nynějšího služebního upotřebení zaměstnance. Zaměstnanci ve výslužbě, jakož i bývalí zaměstnanci podají přihlášku u svého posledního osobního úřadu (jeho nástupce) a není-li toho úřadu, u úřadu, jehož likvidující orgán zařizuje (zařizoval) výplatu odpočivných platů (úřad vyplácející). Zaměstnanci, kteří vystoupili nebo byli propuštěni ze služeb ústředních později zrušených úřadů, podají přihlášku u ministerstva financí, zaměstnanci, kteří vystoupili nebo byli propuštěni z odborných služeb podřízených zrušeným ústředním úřadům, u zemských finančních ředitelství. U téhož úřadu podají přihlášku i pozůstalí po zaměstnanci. Lhůta je dodržena, jestliže přihláška byla v této lhůtě odevzdána poštovní dopravě. Žádosti, návrhy a stížnosti sledující odškodnění, které byly podány před účinností dekretu (§ 14) nelze pokládati za přihlášku ve smyslu tohoto dekretu, není-li návrh náležitě vystižen.

(2) Zmeškání lhůty uvedené v odstavci 1, jakož i lhůty uvedené v § 6, odst. 1, č. 6, písm. B může v odůvodněných případech prominouti příslušný ústřední úřad v dohodě s ministerstvem financí.

(3) V přihlášce je třeba označiti přesně druh a objem utrpěné škody, uvésti všechny podstatné okolnosti rozhodné pro posouzení případu, připojiti písemné doklady a nabídnouti důkazy. V případech podle § 5, písm. f) a g) je uvésti též výši příjmů z prostředků veřejných a z výdělečné činnosti ve smyslu § 6, odst. 3.

§ 9.

(1) Ústřední úřad posoudí, jsou-li splněny předepsané předpoklady pro odčinění podle § 2, odst. 2. O způsobu a výši odškodnění rozhodne i v těchto případech úřad k tomu podle dalších ustanovení příslušný.

(2) O odškodnění v případech podle § 2, odst. 4, jakož i podle § 6, odst. 1, č. 9 a § 6. odst. 4 rozhodne příslušný ústřední úřad v dohodě s ministerstvem financí a vnitra. Ukáže-li se toho potřeba, může ministerstvo financí v dohodě s ministerstvem vnitra a nejvyšším účetním kontrolním úřadem vydati o odškodněních v těchto případech všeobecné závazné směrnice.

(3) Jinak rozhoduje o odškodnění

a) u zaměstnanců státních a u učitelů podle zákona učitelského příslušný osobní úřad, u poživatelů státních odpočivných (zaopatřovacích) platů úřad uvedený v § 8, odst. 1, věta druhá, u bývalých zaměstnanců uvedených v § 8, odst. 1, věta třetí ministerstvo financí, pokud se týče zemské finanční ředitelství,

b) u zaměstnanců svazků územní samosprávy příslušný zemský národní výbor,

c) u zaměstnanců ostatních korporací veřejného práva a nadací příslušný státní dohlédací úřad; tento úřad může své oprávnění přenésti na podřízenou korporaci veřejného práva s dozorčí pravomocí.

§ 10.

Předpisy o součinnosti státních úřadů (orgánů) finanční správy ve věcech pensijních zůstávají nedotčeny.

§ 11.

Z rozhodnutí podle tohoto dekretu lze se odvolati do 15 dnů u úřadu, jenž rozhodl v I. stolici, k ústřednímu úřadu. Lhůta počíná dnem následujícím po doručení rozhodnutí; počátek a běh lhůty se nestaví nedělemi nebo státem uznanými svátky a památnými dny. Připadne-li na ně konec lhůty, pokládá se nejbližší den pracovní za poslední den lhůty.

§ 12.

Zaměstnanci, který, uprchnuv do ciziny, tam vstoupil do služeb Československé republiky (jeho pozůstalým), poskytne se odškodnění podle tohoto dekretu do doby, kdy zaměstnanec do těchto služeb vstoupil; po té době jen potud, pokud odškodnění podle tohoto dekretu je pro zaměstnance (jeho pozůstalé) příznivější, nežli práva a nároky vyplývající z uvedených služeb.

§ 13.

Podle zásad tohoto dekretu jest obdobně postupovati i ohledně odškodnění požívatelů darů a pensí z milosti a odpočivných (zaopatřovacích) platů povolených podle volné úvahy.

§ 14.

Tento dekret nabývá účinnosti prvého dne měsíce následujícího po vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

David v. r.

Gottwald v. r.

Široký v. r.

Dr. Šrámek v. r.

Ursíny v. r.

gen. Svoboda v. r.

Dr. Ripka v. r.

Nosek v. r.

Dr. Šrobár v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Dr. Stránský v. r.

Kopecký v. r.

Laušman v. r.

Ďuriš v. r.

Dr. Pietor v. r.

gen. Hasal v. r.

Hála v. r.

Dr. Šoltész v. r.

Dr. Procházka v. r.

Majer v. r.

Dr. Clementis v. r.

tiež na ministra Masaryka

gen. Dr. Ferjenčík v. r.

Lichner v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.